

РЕГІСТР СУДНОПЛАВСТВА УКРАЇНИ

**ПРАВИЛА
ЗАПОБІГАННЯ ЗАБРУДНЕННЮ З
СУДЕН**

**ЧАСТИНА IV ВИМОГИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ЗАБРУДНЕННЮ
СМІТТЯМ**

Київ 2024

Регістр судноплавства України. Правила запобігання забрудненню з суден

Це видання Правил запобігання забрудненню з суден підготовлене на основі їх видання 2020р., з врахуванням змін і доповнень, включених у Бюлетені змін і доповнень №1 (2022р.), №2 (2023р.), до Циркулярного листа №31.7-513 від 13.04.2023р. Також враховані застосовні резолюції Міжнародної морської Організації (ІМО), прийняті сесіями Комітету з захисту морського середовища (КЗМС) по 80 включно та відповідні поправки до Міжнародної Конвенції МАРПОЛ 73/78/97, а саме:

- Резолюції ІМО: МЕРС.359(79), МЕРС.360(79), МЕРС.361(79), МЕРС.362(79), МЕРС.363(79), МЕРС.364(79), МЕРС.365(79), МЕРС.366(79), МЕРС.367(79), МЕРС.368(79), МЕРС.369(80), МЕРС.370(80), МЕРС.371(80), МЕРС.372(80), МЕРС.373(80), МЕРС.374(80), МЕРС.375(80), МЕРС.376(80), МЕРС.377(80), МЕРС.378(80), МЕРС.379(80), МЕРС.380(80), МЕРС.381(80), МЕРС.382.(80), а також:

враховані зауваження користувачів діючих Правил по запобіганню забрудненню з суден.

Правила запобігання забрудненню з суден Регістра судноплавства України затверджені згідно з діючим положенням і вступають в силу з 01.01.2025 року.

Правила публікуються українською та англійською мовами. У разі розбіжностей між текстами українською та англійською мовами та сумнівів щодо тлумачення Правил текст українською мовою переважатиме.

**Офіційне видання
Регістр судноплавства України**

© Регістр судноплавства України, 2024

ЗМІНИ

Це видання Правил запобігання забрудненню з суден видання 2024 року, порівняно з їх виданням 2020 року містить нижчезазначені зміни та доповнення:

Розділи\підрозділи\пункти що змінюються	Інформація про зміни	Підстава для внесення змін	Дата вступу в силу
1	2	3	4
Частина IV 2.4, 2.5.4	Бюл. №1 від 01.01.2022	Резол. ІМО: MEPC.1\Circ.795\Re v.4	01.01.2022

ЧАСТИНА IV ВИМОГИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ЗАБРУДНЕННЮ СМІТТЯМ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 ОБЛАСТЬ ПОШИРЕННЯ

1.1.1 Ця частина Правил поширюється на обладнання і пристрої, призначені для запобігання забрудненню сміттям із суден, і застосовується в повному обсязі до всіх суден, зазначених в **1.1** частини «Загальні положення» цих Правил, якщо не застережено інше.

1.1.2 Загальна заборона скидання сміття в море

1.1.2.1 За винятком випадків, передбачених в **1.1.3-1.1.7**, скидання в море будь-якого сміття забороняється.

1.1.2.2 За винятком випадків, передбачених в **1.1.6**, забороняється скидання в море усіх видів пластмас, включаючи синтетичні троси, синтетичні рибальські сітки, пластмасові мішки для сміття і золу з інсинератора, що утворюється під час спалювання виробів з пластмаси, але не обмежуючись цим.

1.1.2.3 За винятком передбаченого в **1.1.6**, забороняється скидання в море кулінарного жиру.

1.1.2.4 Із зіпсованим вантажем слід поводитись згідно з циркуляром МЕРС.1/Circ.809.

1.1.2.5 Обмеження по скиданню сміття у море, згідно з вимогами **1.1.3 ÷ 1.1.5** і **1.1.7** наведені в таблиці 1 пункту **2.3** резолюції МЕРС.295(71), як довідкові дані для користування, але перевага щодо обмеження скидання сміття у море надається вимогам цієї частини Правил.

1.1.3 Скидання сміття за межами особливих районів

1.1.3.1 Скидання видів сміття, наведених нижче, в море поза межами особливих районів дозволяється тільки тоді, коли судно знаходиться в дорозі, і настільки далеко від найближчого берега, наскільки це здійснене, але в будь-якому випадку не менше відстані:

.1 3-х морських миль від найближчого берега - харчових відходів, які пропущені через подрібнювач або млиновий пристрій. Такі подрібнені або розмелені харчові відходи мають проходити через грохот з отворами розміром не більше 25мм;

.2 12-ти морських миль від найближчого берега - харчових відходів, які не були перероблені відповідно до підпункту **.1** вище;

.3 12-ти морських миль від найближчого берега - залишків вантажу, які не можуть бути видалені за допомогою звичайних методів вивантаження. Ці залишки вантажу не повинні містити жодних речовин, класифікованих як шкідливі для морського середовища згідно з критеріями, наведеними в доповненні I Додатку V до Конвенції МАРПОЛ, враховуючи **1.4.3**.

1.1.3.2 Скидання туш тварин має проводитись настільки далеко від найближчого берега, наскільки це можливо.

1.1.3.3 Миючі засоби або присадки, що містяться у воді для миття вантажних трюмів, палуб і зовнішніх поверхонь, можуть скидатися в море, але ці речовини не повинні завдавати шкоди морському середовищу, враховуючи вимоги інших частин цих Правил.

1.1.3.4 Якщо сміття змішане з іншими речовинами, скидання яких заборонено або підпадає під вимоги інших частин цих Правил, або забруднене ними, застосовуються більш суворі вимоги цих частин.

1.1.3.5 Інші, ніж зерно навалювальні вантажі, як вони визначені в правилі VI/1-1.2 Конвенції СОЛАС, повинні класифікуватися як шкідливі або не шкідливі для морського середовища згідно доповнення I Додатку V до Конвенції МАРПОЛ і відповідним чином декларуватися відправником вантажу.*

Примітка: *До суден, які здійснюють міжнародні рейси, застосовуються положення розділу 4.2.3 Міжнародного кодексу морського перевезення навалювальних вантажів (МКМПНВ); для суден, які не здійснюють міжнародні рейси, можуть використовуватися інші засоби декларування, що визначаються Адміністрацією.

1.1.4 Особливі вимоги до скидання сміття зі стаціонарних або плаваючих платформ

1.1.4.1 За винятком, передбаченим в **1.1.4.2**, забороняється скидання в море будь-якого сміття зі стаціонарних або плаваючих платформ, а також з усіх інших суден, які ошвартовані біля платформ або перебувають в межах 500м від них.

1.1.4.2 Харчові відходи можуть скидатися в море зі стаціонарних або плаваючих платформ, розташованих на відстані більше 12 морських миль від найближчого берега, і з усіх інших суден, що ошвартовані біля платформ або перебувають в межах 500м від них, але тільки тоді, коли відходи пропущені через подрібнювач чи млиновий пристрій. Такі подрібнені чи розмелені харчові відходи мають проходити через грохот з отворами розміром не більше 25мм.

1.1.5 Скидання сміття в межах особливих районів

Скидання наведених нижче видів сміття в море в межах особливих районів дозволяється тільки тоді, коли судно перебуває в дорозі, і в такий спосіб:

1.1.5.1 Скидання в море харчових відходів має проводитись настільки далеко від найближчого берега, наскільки це здійснено, але не ближче 12 морських миль від найближчого берега або найближчого шельфового льодовика. Харчові відходи мають бути подрібнені чи розмелені і повинні проходити через грохот з отворами розміром не більше 25мм. Харчові відходи не повинні бути забруднені будь-яким іншим видом сміття. Скидання інтродукованих продуктів з птиці, включаючи домашню птицю та її частини, не дозволяється в районі Антарктики, якщо вони не оброблені для приведення їх у стерильний стан.

1.1.5.2 Скидання залишків вантажу, які не можуть бути видалені за допомогою звичайних методів вивантаження, здійснюється при дотриманні наступних умов:

.1 залишки вантажу, миючі засоби або присадки, що містяться в трюмній промивній воді, не повинні містити ніяких речовин, класифікованих як шкідливі для морського середовища, згідно з критеріями, наведеними в доповненні I Додатку V до Конвенції МАРПОЛ;

.2 як порт відходу, так і наступний порт заходу знаходяться в межах особливого району, і судно не здійснює переходу за межами особливого району між цими портами;

.3 в цих портах немає приймальних споруд, що відповідають відповідним вимогам;

.4 якщо присутні умови, зазначені в підпунктах **.1–3**, **.5** і **.6** вище, скидання промивної води, що містить залишки, з вантажного трюму має відбуватись настільки далеко від найближчого берега або найближчого шельфового льодовика, наскільки це здійснено, але не ближче 12 морських миль;

.5 інші, ніж зерно навалювальні вантажі, як вони визначені в правилі VI/1-1.2 Конвенції СОЛАС, повинні класифікуватися як шкідливі або не шкідливі для морського середовища згідно доповнення I Додатку V до Конвенції МАРПОЛ і відповідним чином декларуватися відправником вантажу (див. примітку до **1.1.3.5**); та

.6 миючі засоби або присадки, що містяться в трюмній промивній воді, не повинні містити ніяких речовин, класифікованих як шкідливі для морського середовища, з урахуванням керівництва, розробленого Організацією.

1.1.5.3 Миючі засоби і присадки, що містяться у воді для миття палуб і зовнішніх поверхонь, можуть скидатися в море, але тільки в тих випадках, якщо ці речовини не заподіють шкоди морському середовищу, враховуючи вимоги інших частин цих Правил.

1.1.5.4 До району Антарктики на додаток до вимог **1.1.5.1** і **1.1.5.2** застосовуються такі норми (з урахуванням **1.1.7.3**):

.1 Кожна Сторона, з портів якої судна йдуть у рейс в район Антарктики чи в порти якої судна прибувають з району Антарктики, зобов'язується забезпечити, щоб, як тільки це буде практично можливо, були передбачені достатні споруди для приймання всього сміття з усіх суден, які не викликають надмірного простоя і відповідають потребам суден, що користуються ними.

.2 Кожна Сторона забезпечує, щоб усі судна, що мають право плавати під її прапором, перед входом в район Антарктики мали на борту достатні ємкості для зберігання всього сміття при плаванні у цьому

райони та мали домовленості про скидання такого сміття в приймальні споруди після виходу з цього району.

1.1.5.5 Якщо сміття змішане з іншими речовинами, скидання яких заборонено або скидання яких підпадає під вимоги інших частин цих Правил, або забруднене ними, то застосовуються більш суворі вимоги цих Правил.

1.1.6 Винятки

1.1.6.1 Вимоги **1.1.2 - 1.1.5** і **1.1.7** не застосовуються:

.1 до скидання сміття з судна з метою забезпечення безпеки судна та людей, що знаходяться на його борту, або для порятунку людського життя на морі; або

.2 до аварійної втрати сміття в наслідок пошкодження судна або його устаткування, за умови що до і після пошкодження, що трапилось, були прийняті всі розумні запобіжні заходи по запобіганню або зведенню до мінімуму такої аварійної втрати; або

.3 до аварійної втрати з судна знарядь лову, за умови, що були прийняті всі розумні запобіжні заходи для запобігання такої втрати; або

.4 до скидання з судна знарядь лову для захисту морського середовища або з метою безпеки цього судна чи його екіпажу.

1.1.6.2 Положення **1.1.3, 1.1.5** і **1.1.7**, що стосуються випадків, коли судно знаходиться в дорозі, не застосовуються до скидання харчових відходів, якщо очевидно, що зберігання на борту цих харчових відходів створює неминучий ризик для здоров'я людей, що знаходяться на борту.

1.1.7 Скидання сміття в полярних водах.

1.1.7.1 Полярні води означають арктичні води і/або район Антарктики.

Район Антарктики означає морський район до півдня від паралелі 60° південної широти.

Район арктичних вод означає морський район як він визначений в Правилі 13 Додатку V до Конвенції МАРПОЛ.

1.1.7.2 В арктичних водах будь-яке скидання сміття у море, яке дозволене згідно з **1.1.3**, повинне відповідати наступним додатковим вимогам:

.1 скидання харчових відходів дозволяється коли судно знаходиться настільки далеко, наскільки це здійснено, від районів, де згуртованість льоду перевищує 1/10, але у будь-якому випадку на відстані не менше 12 морських миль від найближчого берега, найближчого шельфового льодовика або найближчого припаю;

.2 харчові відходи повинні бути подрібненими або розмолотими і проходити через решето з отворами розміром не більше 25мм. Харчові відходи не повинні змішуватися з будь-якими іншими видами сміття;

.3 харчові відходи не повинні скидатися на лід; і

.4 скидання туш тварин забороняється; і

.5 скидання залишків вантажу, які не можуть бути видалені за допомогою звичайних засобів вивантаження, дозволяється тільки тоді, коли судно знаходиться в дорозі і коли виконуються наступні умови:

.5.1 залишки вантажу, миючі засоби або присадки, що містяться в трюмній промивній воді, не повинні містити ніяких речовин, класифікованих як шкідливі для морського середовища, з урахуванням Керівництва, розробленого Організацією;

.5.2 як порт відходу, так і наступний порт заходу знаходяться в межах арктичних вод, і судно не буде здійснювати перехід за межами арктичних вод між цими портами;

.5.3 в цих портах немає достатніх приймальних споруд, приймаючи до уваги Керівництво, розроблене Організацією; і

.5.4 якщо умови, зазначені в підпунктах **.5.1**, **.5.2** і **.5.3**, дотримані, скидання промивної води, що містить залишки, з вантажного трюму повинне відбуватись настільки далеко, наскільки це здійснено, від районів, де згуртованість льоду перевищує 1/10, але у будь-якому випадку на відстані не менше 12 морських миль від найближчого берега, найближчого шельфового льодовика або найближчого припаю.

1.1.7.3 У районі Антарктики скидання сміття в море, яке дозволене згідно з **1.1.5**, повинне відповідати наступним додатковим вимогам:

.1 скидання сміття відповідно до **1.1.5.1** і **1.1.5.2** повинні відбуватись настільки далеко, наскільки це здійснено, від районів, де згуртованість льоду перевищує 1/10, але у будь-якому випадку на відстані не менше 12 морських миль від найближчого припаю;

.2 харчові відходи не повинні скидатися на лід.

1.1.7.4 Експлуатація в полярних водах повинна враховуватися, в міру необхідності, у плані управління ліквідацією сміття і плакатах відповідно до вимог розділу 4.

1.1.7.5 З метою зведення мінімуму ризиків, пов'язаних зі смертністю тваринного вантажу, слід розглянути питання поводження з тушами тварин, їх оброблення і зберігання на борту, коли судна, що перевозять такий вантаж, експлуатуються в полярних водах. Зокрема, слід враховувати положення Керівництва 2012 року щодо здійснення Додатку V до Конвенції МАРПОЛ (резолюція МЕРС.219(63)) з поправками, внесеними резолюцією МЕРС.239(65) і Керівництва 2012 року з розроблення планів управління ліквідацією сміття (резолюція МЕРС.220(63)).

1.2 ВИЗНАЧЕННЯ І ПОЯСНЕННЯ

Визначення і пояснення, стосовні до загальної термінології Правил, наведені в Загальних положеннях класифікаційної та іншої діяльності та у розділі 2 частини «Загальні положення» цих Правил.

У цій частині Правил застосовуються наступні визначення та пояснення:

«Е-відходи – електричні та електронні прилади, що використовуються при нормальній експлуатації судна, а також усі їх складові, субблоки, витратні матеріали, які є частиною обладнання під час списання, та містять матеріали, потенційно небезпечні для здоров'я людини або для навколишнього середовища.

Експлуатаційні відходи – всі тверді відходи (шлам включно), що не охоплені іншими частинами Правил, які збираються на борту під час поточного технічного обслуговування або експлуатації судна або використовуються для розміщення та обробки вантажу. До експлуатаційних відходів належать також миючі засоби та присадки, що містяться у вантажному трюмі і промивній воді. Експлуатаційні відходи не включають побутові стічні води, нафтовмісні трюмні води або інші подібні скидання, важливі для експлуатації судна, враховуючи ці Правила.

Зола і клінкер із судових інсинераторів і котлів, які працюють на вугіллі, розглядаються як експлуатаційні відходи і тому включаються в термін *Сміття*.

Електронний журнал операцій – пристрій або систему, які схвалені Адміністрацією і використовуються для електронної реєстрації відомостей про скидання, спалювання та інших операцій, що вимагаються, як це передбачено в Правилі 10.3 Додатку V до Конвенції МАРПОЛ замість Журналу операцій на паперовому носії (див. **4.4**).

Залишки вантажу – залишки будь-якого вантажу, не охоплені іншими частинами Правил, що залишаються на палубі або в трюмах після навантаження або вивантаження, включаючи надлишки або розсипи при навантаженні і вивантаженні, незалежно від того, чи знаходиться вантаж в сирому або сухому стані, або такі, що опинилися в промивній воді, але крім пилу від вантажу, що залишається на палубі після її змивання, або пилу на зовнішніх поверхнях судна.

Знаряддя лову – будь-який фізичний пристрій або його частина, або поєднання предметів, які можуть бути поміщені на або у воду, чи на морське дно з наміченою метою вилову або здійснення контролю для подальшого вилову чи видобутку морських або прісноводних організмів.

Зола з інсинератора – зола і шлак з судових інсинераторів, що використовуються для спалювання сміття.

Кулінарний жир – будь-який тип харчового масла або тваринного жиру, що використовується або призначений для використання з метою підготовки чи приготування їжі, але не включає самі продукти харчування, які готуються з використанням цих масел і жирів.

Особливий район – морський район, де за визнаними технічними причинами, що належать до його океанографічних і екологічних умов і специфіці судноплавства, для нього необхідне прийняття особливих обов'язкових методів запобігання забрудненню моря сміттям.

Для цілей цієї частини Правил особливими районами є райони, зазначені в правилі 1 переглянутого Додатку V до Конвенції МАРПОЛ (резолюція МЕРС.201(62)).

Пластмаса – твердий матеріал, який містить в якості основного інгредієнта один або більше високомолекулярних полімерів і який утворюється (формується) під час або виробництва полімеру, або виготовлення з метою отримання кінцевого продукту за допомогою нагрівання і/або тиску. Пластмаса має властивості матеріалу від твердого і крихкого до м'якого і еластичного. Для цілей цієї частини Правил «всі види пластмас» означають все сміття, що складається з пластмаси в будь-якій формі або містить пластмасу, в тому числі синтетичні троси, синтетичні рибальські сітки, пластмасові мішки для сміття і зола з інсинератора, що утворюється в результаті спалювання виробів з пластмаси.

Побутові відходи – всі види відходів, не охоплені іншими частинами Правил, які утворюються в житлових приміщеннях судна. Побутові відходи не включають побутові стічні води.

Припай – морський лід, який утворюється і залишається нерухомим вздовж узбережжя, де він прикріплений до берега, до льодяної стіни, до крижаного бар'єру, між мілинами або айсбергами, які сіли на міліну.

Пристрій для обробки сміття – пристрій для здрібнювання і зменшення обсягу сміття.

Сміття – усі види харчових, побутових і експлуатаційних відходів, всі види пластмас, залишки вантажу, зола з інсинератора, кулінарний жир, знаряддя лову та туші тварин, які утворюються в процесі нормальної експлуатації судна і підлягають постійному або періодичному видаленню, за винятком речовин, визначення або перелік яких наведені в інших частинах Правил. Сміття не включає свіжу рибу і її залишки, що утворюються в наслідок промислових операцій в ході рейсу або в результаті діяльності, пов'язаної з аквакультурою, до якої відноситься перевезення риби, включаючи моллюсків і ракоподібних, для розміщення на об'єкті аквакультури, а також перевезення здобутої риби, включаючи моллюсків і ракоподібних, з таких об'єктів на берег для переробки.

Стаціонарні або плавучі платформи – стаціонарні або плавучі споруди, розташовані в морі, які зайняті розвідкою, розробкою або пов'язаною з ними переробкою в морі мінеральних ресурсів морського дна.

Туші тварин – тіла будь-яких тварин, які перевозяться на судні у якості вантажу і які померли або піддалися евтаназії під час рейсу.

У дорозі – означає, що судно переміщається в морі за курсом або курсами, включаючи відхилення від найкоротшого прямого маршруту, які, наскільки це практично здійснено для цілей навігації, приведуть до розподілу будь-якого скидання в межах настільки великого району моря, наскільки це розумно і практично здійснено.

Установка для спалювання сміття (інсинератор) – установка для зменшення обсягу і маси сміття за допомогою спалювання.

Харчові відходи – будь-які зіпсовані або незіпсовані харчові продукти, такі, як фрукти, овочі, молочні продукти, птиця, м'ясні продукти і харчові залишки, що утворюються на судні.

Число людей – екіпаж, пасажери і спеціальний персонал по кількості місць для розміщення на судні.

Шельфовий льодовик – крижаний покрив значної товщини, що знаходиться на плаву і підноситься на 2м ÷ 50м або більше над рівнем моря і скріплений з берегом (див. 2.2.3.1.3 частини I «Класифікація» Правил класифікації та побудови суден).

1.3 ОБСЯГ НАГЛЯДУ

1.3.1 Загальні положення про порядок нагляду за обладнанням і пристроями, призначеними для обробки сміття, їх виготовленням і оглядом, а також вимоги до технічної документації, що представляється на розгляд Регістру, наведені в частині «Загальні положення» цих Правил і в:

Загальних положеннях класифікаційної та іншої діяльності;

Правилах огляду суден (ПОС);

Правилах технічного нагляду за побудовою суден і виготовленням матеріалів і виробів (ПТНП);

Керівництві з огляду морських суден в експлуатації (КОМСЕ).

1.3.2 Технічному нагляду Регістра при виготовленні підлягають інсинератори і пристрої для обробки сміття, включаючи стосовні до них електричне обладнання, пристрої для керування, регулювання і контролю.

1.3.3 При монтажі на судні нагляду Регістра підлягають інсинератори, пристрої для обробки сміття і пристрої для збирання сміття.

1.3.4 До початку побудови Регістру повинна бути надана на розгляд наступна документація:

.1 інсинератори:

технічний опис і принцип роботи (штампи про схвалення не ставляться);

креслення загального вигляду з розрізами (конструкція, основні розміри, матеріали і покриття);

креслення форсункових пристроїв;

креслення завантажувального пристрою;

схеми систем подачі палива і нафтовмісних залишків у межах інсинератора;

схема підключення інсинератора до суднової паливної системи і до системи подачі нафтовмісних залишків для їх спалювання (якщо застосовно);

схема підключення інсинератора до суднової газовипускної системи;

принципова електрична схема;

електричні схеми підключення інсинератора до суднового електричного обладнання;

схеми керування, регулювання, контролю, сигналізації і захисту на судні;

програма випробувань головного і серійного зразків;

.2 пристрої для обробки сміття:

технічний опис і принцип роботи (штампи про схвалення не ставляться);

креслення загального вигляду з розрізами (конструкція, основні розміри, матеріали і покриття);

принципова електрична схема;

програма випробувань головного і серійного зразків;

.3 знімні пристрої для збирання сміття:

опис установлення знімних пристроїв на судні;

розрахунок сумарної місткості знімних пристроїв;

креслення загального вигляду з розрізами (конструкція, основні розміри, матеріали і покриття).

1.4 ЗАСТОСУВАННЯ

1.4.1 У цьому підрозділі міститься пояснення того, що слід і не слід вважати сміттям згідно з цією частиною Правил.

1.4.2 «Інші подібні скидання, важливі для експлуатації судна», що не входять до визначення експлуатаційні відходи, містять, не обмежуючись цим:

- відходи після продувки парового котла/економайзера;
- мокрий вихлоп судового двигуна;
- стоки з ланцюгового ящика;
- гідравлічну рідину для гребного гвинта з регульованим кроком і пристрою, що підрулює (наприклад, для підшипників пристроїв, заспокоювачів, підшипників руля тощо.), та інші потенційні джерела потрапляння робочої рідини в забортну воду;
- розсід, що утворюється в наслідок дистиляції/зворотного осмосу;
- стоки з шахти ліфту;
- воду з пожежних магістралей;
- залишки прісної води;
- промивну воду з газових турбін;
- залишки суміші моторного палива з замісною водою;
- відпрацьовану воду з механізмів;
- воду з басейнів, гідромасажних ванн та воду, що використана в оздоровчих центрах;
- скидання обтікача гідролокатора; та
- скидання з палуби відсіку, що заповнений водою.

1.4.3 Хоча миючі засоби та присадки, що містяться в трюмній воді, а також у промивній воді палуб і зовнішніх поверхонь, вважаються «експлуатаційними відходами» і тому «сміттям» згідно цієї частини Правил, ці мийні засоби та присадки можуть скидатися в море, якщо вони не заподіють шкоди морському середовищу, тобто якщо вони:

.1 не є «шкідливою речовиною» відповідно до критеріїв, що містяться в частині II «Вимоги до конструкції суден, їх обладнання і пристроїв по запобігання забрудненню під час перевезення шкідливих речовин наливом» цих Правил;

.2 не містять компонентів, які є канцерогенними, мутагенними або репротоксичними (КМР).

1.4.4 Скидання невеликих кількостей їжі в море з конкретною метою годування риб у зв'язку з риболовлю не слід вважати скиданням сміття у контексті цієї частини Правил.

1.4.5 Знаряддя лову, що скидаються у воду з метою подальшого підйому на борт, такі як пристрої для приманки риби, пастки і ставні сітки, не слід вважати сміттям або аварійної втратою в контексті цієї частини Правил.

2 ОБЛАДНАННЯ І ПРИСТРОЇ ДЛЯ ЗБИРАННЯ І ОБРОБКИ СМІТТЯ ТА ІНСИНЕРАТОРИ

2.1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1.1 На кожному судні повинні бути передбачені пристрої для збирання і зберігання сміття. Залежно від таких факторів, як тип судна, район плавання, чисельність екіпажу тощо, судна можуть обладнуватися інсинераторами і пристроями для обробки сміття.

2.1.2 Механізми і трубопроводи пристроїв для обробки сміття і інсинераторів повинні відповідати вимогам частини VIII «Системи і трубопроводи», частини IX «Механізми» і частини XI «Електричне обладнання», а пристрої для керування, регулювання і контролю - вимогам частини XV «Автоматизація» Правил класифікації та побудови морських суден.

2.1.3 Суднові трубопроводи, електричне обладнання і пристрої автоматизації, передбачені для пристроїв обробки сміття і інсинераторів для морських суден і суден змішаного плавання (море-ріка) повинні відповідати вимогам частин VIII «Системи і трубопроводи», XI «Електричне обладнання» і XV «Автоматизація» Правил класифікації та побудови морських суден.

2.1.4 Кожне судно валовою місткістю 400 та більше і кожне судно, на якому допускається перевезення 15 або більше людей, і кожна стаціонарна або плавуча платформа повинні забезпечуватися Журналом операцій зі сміттям. Він може бути частиною офіційного суднового журналу чи електронним журналом операцій, що підлягає схваленню Адміністрацією з урахуванням Керівництва, розробленого ІМО*, або в будь-якому іншому вигляді і складається за формою, наведеною у Доповненні II до Додатку V до Конвенції МАРПОЛ

Примітка: *Див. Керівництво з використання електронних журналів операцій, приписаних МАРПОЛ», прийняте резолюцією МЕРС.312(74). Поправки до Додатку V до Конвенції МАРПОЛ щодо електронного журналу операцій прийняті резолюцією МЕРС.314(74) і вступають в дію 01.10.2020 року.

2.2 ПРИСТРОЇ ДЛЯ ЗБИРАННЯ І ЗБЕРІГАННЯ СМІТТЯ

2.2.1 Пристрої для збирання сміття можуть бути знімними або убудованими безпосередньо в корпус судна.

2.2.2 Регістру повинний бути представлений погоджений із замовником розрахунок сумарної місткості пристроїв для збирання сміття з урахуванням передбачуваного району і режиму експлуатації судна і числа людей на борту.

Місткість пристроїв для збирання господарського сміття $V_{ГСм}$ повинна визначатися за формулою:

$$V_{ГСм} = G_{ГСм} \cdot n \cdot T \quad (2.2.2)$$

де: $G_{ГСм}$ – нагромадження господарського сміття відповідно до режиму експлуатації з розрахунку на особу за добу:

сухе побутове сміття, м³ - $G_{ГСм} = k \times 0,002$,

тверді харчові відходи, м³ - $G_{ГСм} = k \times 0,003$;

пластмаса, м³ - $G_{ГСм} = k \times 0,002$,

$k = 1,0$ для суден, що виконують рейси тривалістю 8 годин і більше;

$k = 0,5$ для суден, що виконують рейси тривалістю менше 8 годин;

n – кількість людей;

T – періодичність спорожнювання пристроїв для збирання господарського сміття, дів.

Місткість пристроїв для збирання господарського сміття $V_{ГСм}$ повинна визначатися окремо для сухого побутового сміття, пластмаси і твердих харчових відходів.

2.2.3 Пристрої для збирання сміття, виконані безпосередньо в корпусі судна, повинні бути виготовлені зі сталі, не повинні мати отворів у стінках і днищі, крім розвантажувального. Внутрішні поверхні повинні бути гладкими, з ухилом днища не менш 30° убік розвантажувального отвору. Розвантажувальні отвори не повинні мати бурту в нижній частині.

Кришки розвантажувальних отворів повинні мати привод для їхнього відкривання, що забезпечує надійну роботу за будь-яких умов експлуатації судна.

2.2.4 В якості знімних пристроїв для збору сміття можуть застосовуватись бочки, металеві ємкості, ящики, мішки-контейнери або урни на колесах.

Ці ємкості повинні мати виразне маркування, що відображає категорію сміття, що збирається, і розрізнятися кольором, формою, розміром. Ємкості повинні відповідати вимогам **2.1.1.11** частини VI «Протипожежний захист» Правил класифікації та побудови морських суден.

2.2.5 Всі пристрої повинні бути закріплені задля запобігання втрати, розсипання або втрати будь-якого сміття, яке в них міститься.

2.2.6 Пристрої для збирання сміття повинні мати кришки, що забезпечують щільне закриття отворів для приймання сміття.

2.2.7 Пристрої для збирання та зберігання сміття повинні забезпечувати збирання та зберігання сміття за наступними категоріями (див. доповнення II Додатку V до Конвенції МАРПОЛ), залежно від того, що застосовне до судна:

Частина I

Для всіх видів сміття, крім залишків вантажу, як вони визначені в 1.2.

- A** Пластмаси.
- B** Харчові відходи.
- C** Побутові відходи (макулатура, ганчір'я, скло, метал тощо.).
- D** Кулінарний жир.
- E** Зола з інсинератора.
- F** Експлуатаційні відходи.
- G** Туші тварин.
- H** Знаряддя лову.
- I** Електронні відходи.

Частина II

Для всіх видів залишків вантажу, як вони визначені в 1.2.

J Залишки вантажу не шкідливих для морського середовища (не ШМС).

K Залишки вантажу шкідливих для морського середовища (ШМС).

2.2.8 Пристрої для збирання і зберігання сміття повинні розміщуватися в місцях, зручних для дозволеного скидання сміття в море, здавання в приймальні споруди, транспортування до місць обробки або спалювання. Пристрої можуть бути встановлені на відкритій палубі або у вентильованих приміщеннях, ізольованих від житлових і службових приміщень. У всіх випадках сміття необхідно зберігати таким чином, щоб не виникало загрози здоров'ю людини і безпеці.

Місце зберігання спресованих паперових і картонних пакетів має забезпечувати тримання їх сухими.

2.2.9 Пристрої для збирання сміття, що розміщуються у відповідних приміщеннях на судні (наприклад, машинне відділення, житлова палуба, кают-компанія, камбуз, інші житлові та робочі приміщення) повинні мати чітке маркування про призначення згідно з **2.2.7** і мають відрізнятися за формою, розміром або розташуванням, та за кольором.

2.2.10 Сміття категорії A (див. **2.2.7**) рекомендується сепарувати (розділяти і зберігати) за наступними типами:

- пластмаси, що утилізуються (стіроформ, поліетилен і подібні);
- пластмаси, що не утилізуються, і пластмаси, що змішані зі сміттям, який не є пластмасою.

Сміття категорії С рекомендується сепарувати за наступними типами:

- ганчір'я;
- скло;
- алюмінієві банки;
- папір, картон, гофрокартон;
- деревина;
- метал;
- сміття, яке може становити небезпеку для судна або людей (промаслене дрантя, електролампи, кислоти, хімікати, батарейки тощо.);
- е – відходи, що утворюються на борту (наприклад: електронні карти, пристрої, прилади, обладнання, комп'ютери, картриджі принтерів і т. д.).

2.3 ПРИСТРОЇ ДЛЯ ОБРОБКИ І СКИДАННЯ СМІТТЯ В МОРЕ

2.3.1 Пристрої для здрібнювання сміття повинні забезпечувати здрібнення його до часток, що не перевищують 25мм.

2.3.2 Пристрої для пресування сміття необхідно установлювати у відсіку з достатнім простором для експлуатації агрегату, а також для зберігання сміття, що підлягає переробці. Це приміщення повинне мати систему промивання прісною водою, комінгси, палубні шпігати, достатню вентиляцію, а також протипожежне обладнання. Протипожежне обладнання повинне відповідати вимогам Додатку 2 до резолюції МЕРС.244(66).

2.3.3 Пристрої для скидання сміття в море повинні знаходитися під палубою перегородок і закриватися кришками, що защіпаються.

2.3.4 Пристрої для скидання сміття в море повинні бути постачені табличками з точною вказівкою умов користування ними.

2.4 ІНСИНЕРАТОРИ

2.4.1 В залежності від типу судна, району плавання, кількості екіпажу або пасажирів тощо, судна можуть обладнуватися інсинераторами. Суднові інсинератори потужністю до 4000кВт повинні бути виготовлені та експлуатуватися відповідно прийнятим Резолюцією МЕРС.244(66) «Стандартні технічні вимоги до судових інсинераторів 2014 року» з урахуванням поправок, прийнятим Резолюцією МЕРС.368(79) вимогам, та використовуватися для спалювання тільки тих матеріалів, для спалювання яких вони призначені виробником.

Для обладнання судна допускається застосовувати інсинератори типу, схваленого Регістром і Адміністрацією.

2.4.2 Для інсинераторів з постійною подачею відходів, тверді відходи не повинні подаватися в установку, коли температура випускних газів на виході з камери згоряння менш 850°C. Нафтові залишки, що утворюються при нормальній експлуатації судна, що не відносяться в даному випадку до відходів для цілей застосування **3.5** частини V «Вимоги до обладнання і пристроїв суден щодо запобігання забрудненню атмосфери» і можуть подаватися для спалювання, коли досягнута необхідна температура прогріву в камері згоряння досягла 650°C. Інсинератори з дозованим завантаженням повинні бути спроектовані таким чином, щоб температура безпосередньо в камері згоряння твердих відходів досягла 600°C протягом 5 хвилин після запуску інсинератора.

2.4.3 Система подачі палива до форсунок повинна передбачати можливість їх відключення з двох місць, одне з яких має розташовуватися за межами приміщення, в якому знаходиться інсинератор.

2.5 ЕКВІВАЛЕНТИ

На судах Адміністрацією може бути дозволено використання пристроїв для термічної обробки відходів (ПТОВ)* згідно з Правилем 4 Додатка VI до Конвенції МАРПОЛ як еквівалентні засоби, які задовольняють вимогам правила 16 Додатка VI або перевищують їх.

Примітка* Див. Керівництво із пристроїв для термічної обробки відходів (УТОВ) 2023 року (Резолюція МЕРС.373(80).

2.6 РОЗМІЩЕННЯ ОБЛАДНАННЯ І ПРИСТРОЇВ

2.6.1 Знімні пристрої для збирання сміття повинні бути встановлені на відкритій палубі або в ізольованих від житлових і службових приміщень місцях, що мають вентиляцію.

2.6.2 Пристрої для пресування сміття повинні встановлюватися в приміщеннях, достатніх для зберігання сміття, що підлягає обробці, і здійснення технологічного процесу. Приміщення повинні прилягати до районів розташування господарсько-провізійних комор. Приміщення повинні бути обладнані засобами для обмивання прісною водою, комінгсами, шпігатами, достатньою вентиляцією, а також ручними або автоматичними протипожежними засобами.

2.6.3 Інсинератори можуть установлюватися в машинних або окремих приміщеннях.

Інсинератор, розташований у машинному приміщенні, повинний бути відділений екраном. Його розташування повинне задовольняти вимогам 1.12 і **1.13** частини VII «Механічні установки» Правил класифікації та побудови морських суден. Якщо інсинератор розташований в окремому приміщенні, це приміщення класифікується як «машинне приміщення» згідно **1.2** частини VII «Механічні установки» Правил класифікації та побудови морських суден.

2.6.4 При розміщенні інсинератора в окремому приміщенні повинні виконуватися вимоги Резолюції МЕРС.244(66), у тому числі повинні бути передбачені:».

.1 припливно-витяжна вентиляція, що забезпечує достатній приплив повітря, необхідний для роботи інсинератора;

.2 автоматична пожежна сигналізація відповідно до **4.2.1** частини VI «Протипожежний захист» Правил класифікації та побудови морських суден;

.3 система пожежогасіння відповідно до п. 10 табл. 3.1.2.1 частини VI «Протипожежний захист» Правил класифікації та побудови морських суден.

3 ВИМОГИ ДО СУДЕН, ЯКІ ЕКСПЛУАТУЮТЬСЯ У МЕЖАХ АКВАТОРІЇ ПОРТА, І ПРИ ПЛАВАННІ НА ВНУТРІШНІХ ВОДНИХ ШЛЯХАХ

3.1 Портові судна і плавзасоби та стоянкові судна повинні бути обладнані пристроями для збирання сміття відповідно до вимог **2.2** і **2.5.1**.

При обладнанні зазначених суден, плавзасобів і стоянкових суден інсинераторами, останні повинні відповідати вимогам **2.4**. Розміщення інсинераторів повинне відповідати вимогам **2.5**.

3.2 Судна, які експлуатуються на внутрішніх водних шляхах, повинні бути обладнані пристроями для збирання сміття відповідно до вимог **2.2** і **2.5.1**. При обладнанні зазначених суден інсинераторами, останні повинні відповідати вимогам **2.4**. Розміщення інсинераторів повинне відповідати вимогам **2.5**.

Судна, які експлуатуються на внутрішніх водних шляхах, повинні відповідати вимогам частини XIV «Засоби запобігання забрудненню з суден» Правил класифікації та побудови суден внутрішнього плавання. При цьому для суден, які експлуатуються на внутрішніх водних шляхах Європейського Союзу, застосовуються вимоги згідно з відповідними санітарними вимогами Адміністрацій водного шляху, які діють на певних водних шляхах або їхніх ділянках.

4 УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДАЦІЄЮ СМІТТЯ

4.1 ПЛАКАТИ

4.1.1 На кожному судні довжиною 12м і більше та на стаціонарних і плавучих платформах вивішуються плакати у вигляді декларації (написи, наклейки), які повідомляють екіпаж і пасажирів про застосовні вимоги щодо скидання сміття, викладені в **1.1.2 - 1.1.5 і 1.1.7**.

4.1.2 Декларації складаються на робочій мові екіпажу і, для суден, що здійснюють міжнародні рейси, також англійською, французькою чи іспанською мовами. Приблизний зміст декларації (зразок) наведений в резолюції МЕРС.295(71).

4.1.3 Розмір плаката має складати, щонайменше, 12,5×20см. Плакати мають бути зроблені з міцного матеріалу і розміщені в помітних місцях на судні на рівні очей. Їх слід замінювати, якщо пошкодження або зношення погіршують читання тексту.

4.1.4 Плакати слід також поміщати в помітних місцях у робочих і житлових приміщеннях і на палубах, перерахованих у **2.2.9**, де знаходяться урни для сміття.

4.2 ПЛАН УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДАЦІЄЮ СМІТТЯ

4.2.1 На кожному судні валовою місткістю 100 і більше, на кожному судні, на якому дозволяється перевезення 15 осіб і більше, а також на стаціонарних і плавучих платформах має бути розроблений План управління ліквідацією сміття, що виконується екіпажем.

Керівництво з обробки сміття на судні міститься в міжнародному стандарті з управління та обробки судового сміття ISO 21070 чи іншого, визнаного Регістром стандарту.

Керівництво з розробки Плану управління ліквідацією сміття, викладене в резолюції МЕРС.220(63).

Незважаючи на те, що схвалення Плану управління ліквідацією сміття не вимагається Додатком V до МАРПОЛ, він може бути схвалений за дорученням Адміністрації, яка надає Регістру відповідні повноваження.

4.2.2 Цей план передбачає письмові процедури зведення до мінімуму, збору, зберігання, обробки і видалення сміття, включаючи використання наявного на судні обладнання. У ньому також вказують особу чи осіб, відповідальних за виконання плану. Такий План повинен відповідати керівництву, розробленому Організацією* і складається робочою мовою екіпажу.

Примітка. Див. «Керівництво 2012 року з розроблення планів управління ліквідацією сміття» (резолюція МЕРС.320(63)).

4.2.3 Приблизні розділи Плану управління ліквідацією сміття:

4.2.3.1 Загальні заходи по запобігання забрудненню сміттям.

.1 Для досягнення економічно ефективних за витратами і екологічно обґрунтованих результатів, управління ліквідацією сміття слід використовувати комбінацію з таких методів:

- скорочення джерел забруднення (зведення до мінімуму відходів, див. 4.3 Правил);
- повторне використання або рециркуляція;
- переробка (обробка) на судні;
- скидання в море в тих обмежених випадках, коли це дозволяється; та
- здача сміття на приймальні портові споруди.

.2 При ревізії постачання суден, судовласники мають заохочувати своїх постачальників використовувати «замісний» принцип для того, щоб максимально зменшити на ранній стадії накопичення сміття на борту судна, наскільки це можливе.

.3 Категорії, на які поділяється сміття на судні, встановлені в доповнені I Додатку V до Конвенції МАРПОЛ (див пункт **2.2.7 і 2.2.10** Правил). Крім того, на місцевому, національному або регіональному рівні діють власні правила поділу сміття, наприклад, для побутових, харчових та експлуатаційних відходів та залишків вантажу.

Кожен компонент повинен бути оцінений окремо для визначення оптимального поводження з відходами для цієї категорії сміття.

4.2.3.2 Процедури управління ліквідацією сміття.

4.2.3.2.1 Особа, відповідальна за виконання плану. Визначення особи, що відповідає за виконання плану, його прав і обов'язків. Визначення обов'язків інших членів екіпажу для забезпечення ефективного виконання плану і надання допомоги відповідальній особі. Опис програм підготовки та навчання для полегшення збору, обробки, зберігання, повторного використання та утилізації сміття.

4.2.3.2.2 Процедури збирання сміття.

.1 Визначення ємностей, придатних для збирання й поділу (поділ сміття тут розглядається як частина процесу його збору). Всіх членів екіпажу і пасажирів слід проінформувати про те, яке сміття слід поміщати або не поміщати в них.

.2 Визначення місця для станцій збору та розподілу сміття. Розділення сміття може здійснюватися, як на місці джерела його накопичення, так і на станції.

.3 Опис процесу, як транспортувати сміття від джерел накопичення до станцій збору та розподілу.

.4 Опис того, як обробляти сміття після первинного збору та поділу на станції з урахуванням:

- потреби прийомних споруд, з урахуванням можливих домовленостей про місцеву переробку;
- переробки на борту судна;
- зберігання; та
- скидання в море в тих обмежених випадках, коли це дозволяється.

4.2.3.3. Процедури з обробки сміття

.1 Визначення осіб, що відповідають за експлуатацію обладнання.

.2 Визначення доступних пристроїв обробки сміття, їх розташування і потужності.

.3 Визначення категорій сміття, який буде опрацьовано на кожному з доступних пристроїв обробки.

.4 Опис процесу доставки сміття від станцій збору/сепарації до місць обробки.

.5 Опис процесів обробки сміття, що використовуються для:

- потреб прийомних споруд, враховуючи наявні засоби рециркуляції;
- зберігання; та
- скидання в море в тих обмежених випадках, коли це дозволяється.

.6 Опис стандартних робочих процедур з експлуатації та технічного обслуговування або посилання на відповідні інструкції, наявні на судні.

4.2.3.4. Процедури для зберігання сміття або матеріалу, придатного для повторного використання або вторинної переробки

.1 Визначення місця, призначення і можливостей наявних станцій зберігання для кожної категорії сміття або матеріалу, придатного для повторного використання або вторинної переробки.

.2 Опис умов зберігання сміття (наприклад, харчові відходи - заморожені, жерстяні банки - спресовані і укладені, папір - спресований і повинний залишатися в сухому стані).

.3 Опис процесів обробки в місцях зберігання і здачі сміття, в тому числі матеріалу, придатного для повторного використання і вторинної переробки, стосовно:

- здачі в приймальні споруди, враховуючи наявні засоби рециркуляції; та
- скидання в море в тих обмежених випадках, коли це дозволяється.

4.2.3.5. Процедури здачі сміття

Опис процедур утилізації сміття на судні для забезпечення відповідності вимогам Додатку V до Конвенції МАРПОЛ.

4.3 ЗВЕДЕННЯ ДО МІНІМУМУ ВІДХОДІВ

4.3.1 При поставці забезпечення і продовольства для зведення до мінімуму відходів слід розглядати варіанти, що наведені нижче:

.1 використання забезпечення, яке надходить в упаковці, що забезпечує достатній термін придатності (після відкриття упаковки), задля уникнення збільшення об'єму сміття, що пов'язаний з такими продуктами;

.2 застосування забезпечення, яке надходить в упаковці багаторазового використання або в придатних для переробки упаковці і контейнерах, уникнення використання одноразових: посуду, рушників і ганчір'я, а також інших побутових пристосувань, коли це можливо;

.3 уникнення забезпечення, що упаковане в пластмасу, якщо не використовується пластмаса багаторазового використання або пластмаса, придатна для переробки.

4.3.2 При виборі матеріалів для укладання і кріплення вантажу або захисту вантажу від несприятливих метеорологічних умов для зведення до мінімуму відходів слід розглядати такі варіанти:

.1 використання постійного покриття багаторазового використання для захисту вантажу або плівки, що придатна для переробки, замість пластикової плівки одноразового використання;

.2 використання систем і методів укладання, при яких використовуються сепараційна підстилка, кріпильні, обшивальні та пакувальні матеріали; та

.3 здавання в портові приймальні споруди матеріалів, зазначених у підпункті **.2** вище, що скупчуються на судні в порту під час вантажних операцій, оскільки скидання їх у море не дозволяється.

* * *